

ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ В САЩ

Каква е системата на обучение в САЩ? Различава ли се тя от системите в другите страни?

Институциите, предлагащи образователна степен са: колежите, институтите и университетите. Общото правило е, че колежите са по-малки по размер и обикновено предлагат само бакалавърска степен. В университетите може да получите не само бакалавърска, но и магистърска и докторска степен. В рамките на всеки колеж или университет съществуват различни видове училища, нещо като отделни факултети, училище по бизнес, училище по изкуства и т.н.

Университетите са държавни или частни. Държавните институции са основани и се субсидират от самия щат. В името си често включват "state university", както и уточнения за местоположението на университета т.е. източен, западен и т.н. Те приемат голям брой студенти, от порядъка на 20 000 и повече на година и цените за обучение са по-ниски от тези в частните висши училища. Жителите на съответния щат ползват редица преимущества като по-ниски такси. Цените и изискванията за прием на международни студенти са по-високи.

Частните университети и колежи са основани и се издържат от дарения, такси, които събират, проекти, за които кандидатстват за финансиране и др. Таксите за обучение в тях са по-високи от тези в държавните институции и не се прави разлика между международни студенти, американски граждани и жители на щата по отношение на таксите за обучение. Някои частни колежи имат религиозна ориентация или са разделени на мъжки или женски. Частните университети приемат по-малко от 20 000 студента на година, а частните колежи около 2000.

Двугодишните колежи, т.нар. *Community Colleges*, предлагат двугодишни програми на обучение. Те са обвързани към някаква общност или група и са свързани силно със средните училища. Таксите за обучение в тях са ниски. Много от двугодишните колежи имат договори с други учебни заведения, които позволяват на студентите да продължат обучението си в тях за 3-та и 4-тата си година и да получат бакалавърска степен. *Bachelor's Degree* се получава след период на 4 годишно обучение, а *Associate Degree* е плод на двугодишно обучение в *Community Colleges*.

Как да си избира висше училище, в което да кандидатствам? Колко дълго продължава процесът на кандидатстване?

Едно от първите неща, което трябва да направи един кандидат за висше учи-

лище в САЩ, е да подбере внимателно институциите, в които кандидатства и да проучи внимателно специфичните и особености, а именно: дали висшето училище е държавно или частно; дали приема международни студенти и какъв процент; какви са изискванията за кандидатстване и каква финансова помощ се предлага на международни студенти.

Процесът на кандидатстване трябва да започне от 12 до 18 месеца преди приема в университета. Голяма част от това време е необходима, за да се направи подробно проучване на университетите, за подготовка и полагане на изпитите за прием, за получаване и попълване на необходимите документи.

Една от най-трудните стъпки е изборът на висше училище. Няма ограничения в броя университети, в които искате да кандидатствате - 5, 10, 20 и т.н. Информация и пълно описание на университетите можете да намерите в Internet, а също и в специализираните центрове и институции, които предлагат каталози на всички колежи и университети в САЩ.

Как мога да разбера акредитирано ли е висшето училище?

За разлика от много държави САЩ не разполагат с правителствена институция, която да не/дава одобрение на образователните институции. Акредитацията на висшите училища се прави от неправителствени организации, които много стриктно следят дали учебното заведение отговаря на определени стандарти.

Accreditation Information www.chea.org

Какви специалности предлагат колежите и университетите в САЩ?

Много от университетите предлагат голямо разнообразие от специалности. Някои от тях могат да бъдат много авторитетни в зависимост от материалната база на университета, преподавателския състав и др. Всяко учебно заведение предлага ранглиста на специалностите, които се изучават в него, както и описание на учебните си планове, специализациите и практиките. Това може да стесни вашия избор.

Проверете каква насоченост имат академичните програми - професионално образование или обща хуманитарна насоченост, дали се набляга на обща изследователска работа или проекти в дадена област и т.н. Насочеността на програмата в университета определя и бъдещия път на всеки студент - изследователска или научна кариера, от една страна, или професионална реализация, от друга.

Как се извършва подборът на студентите?

Американската система на обуче-

ние е много динамична и постоянно се променя. Изискванията за прием се покачват с всяка изминала година. Частните университети имат много високи изисквания за прием, те разглеждат документите на всички кандидати и подбират само малък ограничен брой отлични кандидатури.

Други от тях приемат всички кандидати, които подават документите си и разчитат на естествения подбор до момента на завършване. Висшите училища предварително обявяват бройката на студентите, които ще приемат за академичната година; осреднените резултати от приемните изпити, както и средния успех от дипломата. Резултатите от приемните изпити са само част от процедурата по прием. Особена тежест могат да имат фактори като написани есеа, опит или практика в определена област, хоби, специални таланти, обществена работа и др.

Има ли значение съотношението преподаватели/студенти?

В големите университети потокът от първокурсници и второкурсници е много голям и обикновено часовете се водят от студенти магистърска степен или докторанти, а не от професори. В колежите, които приемат по-малък брой студенти, лекциите се четат от професори, групите са по-малки и всеки студент може по-лесно да се открие. Съотношението преподаватели/студенти е индикатор за големината на групите и вниманието, което се обръща на всеки индивидуален студент.

От значение ли е местоположението на колежа/университета?

Големият град винаги предлага повече удобства - кина, театри, големи магазини, музеи, галерии и др. Изборът ви зависи от специалността, която изучавате. Ако се занимавате с изкуства, големият град дава подходяща среда и практика.

Какви са цените и отпускат ли се финансова помощ?

Внимателно проучете каква е таксата за обучение в даден университет и предполагаемите разходи за обучение и живот. Трябва да се провери и дали се очакват промени във вече обявените цени. Доста колежи и университети актуализират таксите си всяка година. Проучете цените за международни студенти и дали те се различават от тези за американски граждани. Вижете и обявената финансова помощ за международни студенти, крайните срокове за подаване на документи и размера и. Не винаги стипендиите, които се отпускат са пълен пакет, покриващ всички такси. Понякога финансовата помощ може да е комбинация от няколко вида частични

(продължава на стр. 4)

(*продължава от стр. 3*)
стипендии.

Приемат ли университетите международни студенти ?

Повечето висши училища обявяват процента международни студенти, които приемат всяка година. Избирайте такива, които предлагат по-голям процент. В тях има не само повече удобства, но и повече предимства за международни студенти: индивидуални консултанти, които да въведат студентите в новата среда, осигуряват помощ в търсенето на работа, съдействие за получаване на финансова помощ и т.н.

Каква обвързаност имат висшите училища ?

Всички колежи и университети насърчават приема на студенти от различни раси и с различни вероизповедания. Някои от тях обаче имат определена мисия: предлагат религиозна атмосфера или са мъжки или женски. От всички 3600 висши училища в САЩ около 600- 700 са обвързани с определена църква или религиозна традиция, 13 са само мъжки и 65- женски.

Какъв ранг имат висшите училища?

Има официални листи на първите 10, 20 или дори 100 колежа и университета в САЩ. Американското правителство не определя ранга на висшите училища. Те обикновено се предлагат от журналисти, престижни вестници или списания. Разглеждайки определена класация, обръщайте внимание на критериите, по които тя е направена.

Ето и някои полезни уеб адреси:

www.collegenet.com
www.collegeview.com
www.educationconnect.com
www.embarc.com
www.review.com

Каква е процедурата за кандидатстване в американски колежи и университети ?

След като направите избора си на определени колежи и университети трябва да напишете писма до всеки от тях поотделно /*Letter of Inquiry*/, с които да поискате да ви изпратят необходимите документи за кандидатстване. Материалите са безплатни и университетът ще ги изпрати по пощата. Издават се всяка година в началото на лятото. Крайните срокове, в рамките на които трябва да ги върнете попълнени, варират от месец октомври до месец февруари за прием за следващата академична година. Тя започва края на м. август, нач. на септември.

Има няколко вида прием, който ще срещнете в каталозите на университетите:

Early Admission - ранен прием, от октомври до декември;

Regular Admission - нормален прием, от ноември до февруари;

Rolling Admission - целогодишен прием.

Всички училища определят и такси, които трябва да заплатите за разглеждане на документите за кандидатстване, т.нар. *Application Fee*, която варира от 15\$ до 100\$. Някои от тях имат практика да опрощават тази такса при изпращане на *Application Fee Waiver*.

Какво представляват стандартизираните тестове за прием TOEFL, SAT, GRE, GMAT ?

TOEFL - задължителен е за всички международни студенти. Чрез него се проверяват уменията на кандидатите да разбират, четат и пишат на английски.

SAT I - проверява математическите и езиковите умения на кандидатите за бакалавърска степен. Основният изпит при кандидатстване. Проверява речниковия запас и уменията за аналитично четене на непознат текст.

SAT II - тестове по различни предмети, които се изучават в средното училище: математика, физика, химия, литература, световна история, езици и др. Висшите училища, които дават добра финансова помощ, очакват от кандидатите да са издържали поне три предмета.

GRE - тест, който се изисква от студенти кандидатстващи за магистърска степен хуманитарни специалности, точни науки и др.

GMAT - тест, задължителен за студенти, които кандидатстват за магистърска степен по бизнес администрация или други икономически специалности.

Какво представлява финансовата помощ ?

Повечето международни студенти разчитат на финансовата помощ, която може да им предложи висшето училище. Статистиката е, че по-малко от половината колежи и университети, предлагащи бакалавърска степен, отпускат стипендии на кандидати, които са без постоянно или временно американско гражданство. Още повече, че финансовата помощ за международни студенти се различава от тази за американски граждани и като размер и като условия.

Обикновено финансовата помощ е сбор от суми отпуснати като стипендия, отчасти като социална помощ, почасова работа и евентуално студентски заем. По-рядко се отпуска от държавни висши училища или по професионални програми като инженерни науки, медицински специалности, бизнес администрация. По-често се дава от частни колежи за обучение в областта на естествените науки и хуманитарни специалности.

Общия брой пълни стипендии за международни студенти отпуснати годишно е около 1000 и те се предлагат от не

повече от 100 висши училища. За тях се състезават минимум 20 студента от цял свят. Най-голям шанс за финансова помощ имат студентите първокурсници.

В ограничен брой университети международните студенти могат да получат и студентски заеми. За тях се изисква задължително гарант американски гражданин, както и вече да сте приети в университета.

Повечето висши училища предлагат и работа в рамките на учебното заведение или извън него. Международните студенти имат право на 20 работни часа на седмица като се изчислява, че при заетост 10-15 часа на седмица един студент може да покрие разходите си за живот, книги и учебници, но не може да покрие таксата за обучение в университета.

Първата година можете да работите само в района на висшето училище, т.е. в университетската библиотека, административните офиси, компютърните лаборатории и др. След първата година имиграционните власти могат да дадат разрешение и за работа извън учебното заведение при по-добро заплащане, за което ви се издава временно разрешително за работа.

Мога ли да получа спортна стипендия ?

Връзката между спорта и образованието в САЩ е уникална, особено по отношение на спорта в колежите и университетите. Още от средата на 19 век висшите учебни заведения започват да селектират студентите си спортисти. Днес в много от тях има спортни отбори, както и се отпуска финансова помощ на студенти, които могат да дадат най-доброто на съответния отбор.

В САЩ спортната надпревара между колежите и университетите става в рамките на определена спортна асоциация, както и между нейните членове. Най-голямата спортна асоциация в САЩ, която отпуска финансова помощ на международни студенти, е Националната колежанска спортна асоциация, *National Collegiate Athletic Association / NCAA*, в която членуват над 1200 институции и организации.

Спортните стипендии могат да бъдат пълни, т.е. да покриват таксата за обучение, таксите в университета и разходите за стая в общежитие, и частични. За всеки различен спорт има определен сезон за кандидатстване. Например, най-подходящия сезон за лека атлетика и тенис е пролетта, а за баскетбол е от ноември до март. Сроковете за подаване на документи в съответните университети са съобразени с тези сезони. Повече информация можете да получите от сайта на всеки университет, или от *NCAA*.